

Fauske 5. juli 2013

Norges Vassdrags- og Energidirektorat
Postboks 5091 Majorstua
0301 Oslo
E-post: nve@nve.no

Tilleggsuttalelse etter befaring av fem omsøkte småkraftverk i Hemnes, 25.-27. juni 2013.

Forum for Natur og Friluftsliv i Nordland, FNF Nordland, er et nettverk for 14 natur- og friluftslivsorganisasjoner i Nordland, med til sammen over 20 000 medlemskap. FNF Nordland arbeider for å sette friluftslivet og dets behov på dagsorden og øke bevisstheten om helse og livskvalitet samt viktigheten av å ta vare på naturen og miljøet rundt oss. FNF Nordland arbeider også for å sikre arealer for et aktivt friluftsliv. De frivillige natur- og friluftslivsorganisasjonene er med sin demokratiske styreform og åpne medlemsadgang et talerør for de store grupper av allemannsrettighetshavere i norsk utmark.

Ref. befaring av fem småkraftverk i Hemnes 25.-27. juni 2013. FNF Nordland deltok ved Gisle Sæterhaug og Erling Solvang, og har følgende tilleggopplysninger/tilleggsuttalelse.

I Leirskarddalen er de verste naturinngrepene foretatt gjennom utbygging av Durmålsbekken kraftverk, og Leirelva og Tverråga kraftverk innerst i dalen. Disse utbyggingene kan følgelig ha konsekvenser for å tillate de andre omsøkte og mindre konfliktfylte småkraftprosjektene i Leirskarddalen gjennom vurdering av den samlede belastningen. Området er ikke kjent som et friluftslivsområde, men er av stor betydning lokalt. Litt typisk for de tre befarte prosjektene i Leirskarddalen er at konfliktene i stor grad er knyttet til inngrep i øvre del (inntak) og nedre del (kraftstasjon). Særlig gjelder det anadrom strekning, fossefall, hensynskrevende naturtyper. Det er likevel ingen tvil om at å legge fossefallene fra de tre bekkene i rør er et betydelig naturinngrep som reduserer opplevelsesverdien og vil påvirke klima og fuktighet.

På en allerede presset laks- og sjøørretbestand i Hemnes, som i stor grad skyldes kraftutbygginger, har alle mindre bekker med anadrom strekning en viktig funksjon for bestandene. Bestandene av laks og sjøørret i Røssåga/Leirelva-systemet har som følge av reguleringene en vesentlig utfordring mht oppvekstområder. Gyteområder finnes det en del av, men nedslamming som følge av manglende flommer virker negativ på bestandsutviklinga. Leirelva nedstrøms Bjerka kraftstasjon (Finnbakken) har også en særlig utfordring med temperaturregimet i elva. Målvatnet bunnappes, og vannet som kommer ut av kraftstasjonen har en jevn temperatur på 4 grader celsius gjennom året. Dette forstyrrer livet til vekselvarme arter i vassdraget, og særlig rognutvikling hos fisk fordi klekketidspunkt styres av vanntemperatur. Konsekvensen av klekking på feil tidspunkt er en mye lavere overlevelse hos plommesekkkyngelen. Alle bekker og strekninger som har dokumentert betydning/funksjon, eller potensiell funksjon som gyte- og oppvekstområder må derfor ivaretas. Vedlagt følger Rapport 2013-07 "Overvåking av reetablerte lakse-bestander i Røssåga og Ranaelva i 2012". Rapport vil være et viktig for kunnskapsgrunnlaget og den samla vurderingen og vurderingen av samla belastning for anadrom laksefisk.

Når det gjelder vandringshindre som følge av kulverter i forbindelse med veibygging ble dette mye diskutert på befaringene og vi er tilfreds med at NVE vil ta opp spørsmålet om å få fjernet/senket disse.

FNF Nordland registrerer at de omsøkte kraftverk i Sagelva og i Leirskardalen er ønsket av grunneier som ekstra næringsgrunnlag til gårdene. Dersom en finner løsninger som ikke vil forringe naturtypene gammelskog, flommarkskogen og anadrom fisk, kan kraftproduksjon være akseptabel. Dette forutsetter selvfølgelig en grundig vurdering om kunnskapsgrunnlaget er tilstrekkelig og den samla belastning vurderes fullstendig i forhold til Nml. § 10.

Brattåga kraftverk

Ifølge konsesjonssøknaden er landskapsbildet ved Brattåga typisk for regionen og har tidvis gode visuelle kvaliteter, men ikke av spesiell verdi. Verdien av landskapsbildet ved Brattåga er satt til *liten/middels*. FNF Nordland stiller seg helt uforstående til at Brattåga, som et landemerke og landskapselement, ikke er gitt større verdi.

Man kan ikke bare forholde seg til en udokumentert påstand om at fjordlandskapet har liten verdi, som i fylkesdelplanen for småkraftverk. Betydningen av Brattåga som landemerke gir landskapet stor verdi.

Brattåga kan ses fra Hemnesberget og er et vesentlig landskapselement når man kommer inn i ”landskapsrommet” den befinner seg i. Leirvika er en trang fjordarm i Ranafjordsystemet med idylliske gårder høyt og lavt i fjellene som går bratt ned mot fjorden. Det er ingen andre vassdrag som kan sammenlignes med Brattåga i dette området. Det er et populært med sportsfiske/fritidsfiske fra båt i Leirvika, alt fra fiske etter torskefisk, kveite til dorging etter laks og sjøørret. Reindrifta har lange tradisjoner her, og langs Brattåga finner vi et viktig kalvingsområde. Som en tilleggsopplysning er Leirvika er også dokumentert som gytefelt for den truede kysttorsken.

FNF Nordland mener også at et inngrep i de øvre deler ved planlagt inntak er unødvendig med tanke på manglende behov for økt kraftproduksjon. Området kan dessuten ha betydning for friluftsliv og i undervisningssammenheng og må ses i sammenheng med utbyggingene i Leirfjord, Øvre Forsan kraftverk og Vassenden kraftverk.

FNF Nordland mener at Brattåga må spares for det omsøkte inngrep. Det vil være et svært skjemmende inngrep som reduserer opplevelsesverdien. Det er allerede tatt for mange landemerker med frie fossefall i Hemnes. Reinåga med det frie fossefall godt synlig i Korgen er det siste grelle eksempel på en konsesjon som ikke burde vært innvilget.

Sagelva kraftverk

FNF Nordland har ingen flere momenter enn det vi peker på i uttalelsen. Isolert sett anser vi en eventuell utbygging i vassdraget som et av de minst konfliktfylte i forhold til natur og friluftsliv. For FNF Nordland er det viktig at det sikres nok vann til å opprettholde en tilstrekkelig vannføring som ivaretar de kvalitetene og naturverdier som finnes i og ved elva.

Melandsbekken kraftverk

FNF Nordland mener at inntak plasseres nedenfor omsøkt plassering, før bekken flater ut. Kraftstasjon må plasseres overfor omsøkt plassering slik at det ikke vil ha negative konsekvenser for anadrom strekning. En utfordring er kulverten under veien som fungerer som vandringshinder. Fossefall ble observert på vei opp elva i nedre del og hekker med stor sannsynlighet i bekken.

Jamtjordbekken kraftverk

Anadrom strekning vil kunne opprettholdes dersom kraftstasjonsplassering er ved naturlig vandringshinder. FNF Nordland satt inne med informasjon om at en beboer nederst ved veien hadde et vannverk i bekken, dette kunne bekreftes av vedkommende og NVE skal følge opp eventuelle problemer knyttet til dette. Vi har ellers ingen kommentarer utover høringsuttalelsen.

Vollbekken kraftverk

Ut i fra det som kom fram på befaringen var konfliktene ved prosjektet knyttet til de hensynskrevende naturtypene gammelskog ved inntak og eventuelle påvirkninger på rødlistearter og mer krevende arter. Vi ser at det vil være vanskelig å unngå inngrep i naturtypene, men at av de foreslåtte alternativene er det midtre alternativet ved inntak vi anser som minst konfliktylt. Vi anbefaler grunneier frivillig vern av naturtypene gammelskog for å imøtekomme Fylkesmannens frarådning.

I nedre del er det konflikter i forhold til kraftstasjonsplassering og konflikter med gråor/heggskog (flommarkskog), samt anadrom strekning. Dersom en finner løsninger som ikke vil forringe flommarkskogen og anadrom fisk, kan kraftstasjonen være akseptabel.

For FNF Nordland

Erling Solvang
Styreleder

Gisle Sæterhaug
Daglig leder

Kopi (per e-post) til:

Hemnes kommune
Nordland fylkeskommune
Reindriftsforvaltningen i Nordland
Fylkesmannen i Nordland v/ Miljøvernadv.
Friluftslivets Fellesorganisasjon